

Helhedsvurdering efter retssikkerhedslovens § 5 - hvad indebærer det?

I DUKH møder vi mange borgere, der oplever, at der ikke bliver foretaget en helhedsvurdering af deres situation i forbindelse med en ansøgning om hjælp.

Lovgivningen

Efter § 5 i retssikkerhedsloven skal kommunen behandle

- ansøgninger og
- spørgsmål om hjælp

i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning.

Baggrunden

Af pkt. 62 i retssikkerhedsvejledningen fremgår følgende:

”Baggrunden for § 5 er, at det har stor betydning, at hjælpen tilrettelægges ud fra en samlet vurdering af borgerens situation”.

Ved ansøgninger om hjælp

Kommunen skal i forbindelse med sin sagsbehandling i de enkelte ansøgningssager være opmærksom på, om borgeren har behov for anden hjælp end netop den hjælp, som borgeren har ansøgt om. Der vil dog også være en række tilfælde, hvor det vil være mindre relevant at foretage en bred helhedsvurdering.

Af pkt. 62 i retssikkerhedsvejledningen fremgår følgende:

”En ansøgning om hjælp skal behandles bredt og ikke altid kun i forhold til den konkrete form for hjælp, som en borger har søgt om. Kommunen skal også se på, om der er andre muligheder for at løse borgerens behov for hjælp.

I det konkrete tilfælde vil det afhænge af situationen og den hjælp, som ansøgeren beder om, hvordan sagen skal behandles.

Hvis en borger f.eks. søger om støtte til et hjælpemiddel, skal myndigheden undersøge, om ansøgeren opfylder betingelserne for hjælpemidlet. Dette vil være tilstrækkeligt, hvis der ikke er andre problemer”.

Ved spørgsmål om hjælp

Når en borger ringer til sin sagsbehandler og spørger om sine muligheder for hjælp i en aktuel situation, skal kommunen være opmærksom på alle relevante hjælpemuligheder.

Rådgivning og vejledning

Kommunen skal ved henvendelse fra borgere være opmærksom på, om borgerne har behov for rådgivning og vejledning, som både kan være en selvstændig ydelse eller være en ydelse, som gives i forbindelse med anden hjælp. Rådgivning efter serviceloven ydes efter lovens § 10 - § 12.

Hjælp hos anden myndighed m.v.

Det fremgår af § 5 i retssikkerhedsloven, at kommunen skal være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning. Det forventes ikke, at den enkelte sagsbehandler skal kunne rådgive om alt, men det forventes, at borgeren bliver rådgivet bredt om de forskellige hjælpemuligheder, der er relevante for borgeren, som søger om hjælp.

Samspil med forvaltningslovens § 7

Efter § 7 i forvaltningsloven gælder det, at en myndighed har pligt til at rådgive og vejlede inden for sit eget område og til at henvise til den rigtige myndighed. Om samspillet med retssikkerhedslovens § 5 har Folketingets Ombudsmand i FOU 2006.653 udtalt:

"... bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5 ikke kun er en lovfæstelse af den almindelige vejledningsforpligtelse for forvaltningsmyndigheder, jf. forvaltningslovens § 7 . Bestemmelsen må anses for at indebære, at forvaltningsmyndighedernes almindelige vejledningspligt er skærpet på det sociale område."

Ankestyrelsens praksis

Af principafgørelse 22-18 fremgår blandt andet følgende:

"Kommunens vejledningspligt

Kommunen har, som en del af helhedsvurderingen, pligt til at behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning. Det følger af retssikkerhedsloven. Det betyder også, at borgeren skal have tilbud om rådgivning og vejledning, hvis det er nødvendigt. Som udgangspunkt har kommunen kun pligt til at vejlede, hvis der er en anledning til det.

Det følger af god forvaltningsskik, at en myndighed, efter omstændighederne, også er forpligtet til at vejlede på eget initiativ. Det betyder, at kommunen har pligt til at vejlede selvom borgeren, hverken direkte eller indirekte, har bedt om vejledning. Det betyder også, at vejledningen ikke nødvendigvis skal ske i forbindelse med en ansøgning om hjælp, men fx kan ske i forbindelse med bevilling af en anden ydelse eller i forbindelse med opfølgning. Vejledningen forudsætter, at kommunen i forvejen er i kontakt med borgeren."

Udtalelse fra Folketingets Ombudsmand

Folketingets Ombudsmand har i FOU 2006.653 udtalt sig om rækkevidden af retssikkerhedslovens § 5:

”Efter min opfattelse er bestemmelsen i § 5 i retssikkerhedsloven i hvert fald udtryk for, at den sociale lovgivnings muligheder for at få hjælp er mange og kan virke uoverskuelige for mange borgere. Jeg ser også bestemmelsen som udtryk for lovgivers ønske om størst mulig dialog mellem myndigheden og den enkelte borger med henblik på at borgeren får adgang til at få alle relevante former for hjælp.

Jeg må dog også forstå ordlyden af retssikkerhedslovens § 5 og de tilhørende bemærkninger sådan at en myndighed er forpligtet til at behandle en sag og træffe afgørelse - herunder også give afslag - efter alle relevante bestemmelser vedrørende støtte eller økonomisk hjælp i den sociale lovgivning, uanset om en borger har søgt om dette eller ej. Myndigheden er i så fald forpligtet til (eventuelt efter forudgående samtykke) at indhente nødvendige oplysninger til sagen i videre omfang end de oplysninger, der fremgår af den konkrete ansøgning. ... .

Kommunen er på den ene side forpligtet til i vid udstrækning at hjælpe borgeren med at få kendskab til relevante hjælpemuligheder, også videre end borgeren umiddelbart selv har fundet det relevant. På den anden side kan kommunen som udgangspunkt ikke tildele sociale ydelser tvangsmæssigt, hvis borgeren klart og utvetydigt har tilkendegivet at han ikke ønsker ydelserne.

Den egentlige forpligtelse til at træffe afgørelse uden en egentlig konkret ansøgning vil i hvert fald gælde for så vidt angår de muligheder for hjælp der umiddelbart forekommer relevante for borgeren på det tidspunkt hvor borgeren henvender sig til kommunen.”

I den konkrete sag, som udtalelsen vedrører, fandt Ombudsmanden, at det var uheldigt, at kommunen ikke havde truffet afgørelse om dækning af merudgifter i forhold til ægtefællen, idet kommunen gennem de økonomiske oplysninger i mandens sag havde et sådant kendskab til ægtefællens forhold, at der burde være truffet afgørelse i forhold til ægtefællen.

Garantiforskrift

Pligten til at foretage helhedsvurdering efter retssikkerhedslovens § 5 er en garantiforskrift, som kommunen skal overholde (læs evt. mere herom i DUKHs Praksisnyt nr. 33).

Manglende/mangelfuld vejledning

Hvis kommunen ikke lever op til sin vejledningsforpligtelse, kan der blive tale om, at borgeren skal have ydet hjælp med tilbagevirkende kraft (realudligning) fra det tidspunkt, hvor der var anledning til at yde hjælpen (læs evt. mere herom i DUKHs Praksisnyt nr. 21).

Afrunding

Retssikkerhedslovens § 5 pålægger kommunen at foretage en helhedsvurdering af borgernes ansøgninger m.v. Det er således ikke den enkelte ansøgers ansvar at have kendskab til eller undersøge samtlige muligheder for hjælp efter ser-vice-loven eller andre love.

På den anden side må borgere, der søger om hjælp eller i øvrigt kontakter kommunen med spørgsmål om hjælp, orientere kommunen om det udækkede hjælpebehov og fortælle om konkrete udgifter, som der er behov for hjælp til at få dækket.

Hvis du er interesseret i at læse mere omkring lovgrundlaget og Ankestyrelsens principafgørelser, kan du læse mere på Retsinformation.dk

I dette Praksisnyt er henvist til:

[Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, nr 826 af 16/08/2019](#)

[Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, nr 9330 af 21/03/2019](#)

[Forvaltningsloven, nr 433 af 22/04/2014](#)

[Lov om social service, nr 798 af 07/08/2019](#)

[Folketingets Ombudsmand, udtalelse, FOU nr 2006.653](#)

Ankestyrelsens principafgørelser:

[Ankestyrelsens principafgørelse 22-18 om pligt til opfølgning - vejledningspligt - helhedsvurdering – realudligning](#)

Derudover:

DUKHs Praksisnyt nr. 33, Garantiforskrifter

DUKHs Praksisnyt nr. 21, Vejledningsforpligtelsen